

Bojan Pollak - Bojč

Živim svoje sedemnajsto življenje

GREGA KALIŠNIK

Kamničan Bojan Pollak - Bojč je svež častni član **Planinske zveze Slovenije**. Njegovo življenje, 2500 vzponov, približno 130 prvenstvenih, je poleg plezarije zaznamovalo vzgojno in izobraževalno delo, posebno mesto ima področje vodništva. Spregovoril je o raznolikosti droge, ki jo lahko doziraš, ki te drži vse življenje in ti pomaga živeti in preživeti. Ta droga je hribolazenje, še posebej plezanje.

Bojan, pri 82 letih imate glas izkušenega 52-letnika, kako pa je z vašim korakom?

Žal se telo stara hitreje kot um, zato tudi korak ni več tak, kot je bil. Ampak taka je stvarnost in prav nič smiselno oziroma pametno ne bi bilo, da bi se posebej obremenjeval s tem. Včasih sem za določeno pot potreboval okoli dve uri, do danes pa sem bil pa vesel, če sem jo opravil v šestih urah. Vesel, da sem jo sploh lahko opravil.

Kako je s spomini na prve korake navkreber?

Sicer ne morem trditi, da se tega spomnim, ampak povedali so mi, da sem šel prvič v hribe, ko sem bil star okoli tri leta in osem mesecev. Ata in mama sta se s kolesi pripeljala v Kamniško Bistrico, nato pa smo šli lepo počasi peš navzgor. Nekje na ravnem delu poti mi je bilo dolgčas in sem začel valiti kamenje s poti v strugo Sedelščka, pa mi je ata rekel, da se tega ne sme, ker v strugi spi Čiribindi in ga bodo kamni zbudili, da me bo prišel iskat. Malo nad

Pastirji se mi ni dalo več hoditi in sem začel težiti, da bi me nesli. Ata je rekel: »Poglej tja gor, na grebenu sedijo Babe in te gledajo. Le kaj bodo rekle, ko bodo videle, da te nosim, le kakšen fant si?« Pomagalo je in zdržal sem še tisti del.

Kot Kamničan ste imeli kar precej možnosti, da se zavežete goram. So vaši starši veliko planinarili?

Oče je bil znani planinec, pa tudi bajtar. Na Mali planini je imel v najemu pastirski stan in velikokrat je bil v planinski družbi. Pri družila se mu je tudi moja takrat še bodoča mama.

Kdaj je zagrabilo vas? Nabrali ste 2500 vzponov, okoli 130 prvenstvenih ...

Prišlo je kar samo od sebe. Ko se enkrat začneš resno ukvarjati s hribolazenjem, posebej s plezanjem, te to tako potegne vase, da težko nehaš. Je kot neke vrste droga, in to droga, ki jo lahko doziraš, ki te drži vse življenje in ki ti pomaga živeti in preživeti. Vzponi so se počasi nabirali. Skoraj ni bilo prostega konca tedna, da ne bi bil v hribih, da ne bi plezal. Na našem **alpinističnem** odseku sem bil med prvimi, ki so v enem dnevu opravili tudi po več krajših vzponov – eden mi ni zadostoval.

Hribolazili še zdaleč niste le zase, vaše alpinistično življenje je zaznamovalo vzgojno in izobraževalno delo, posebno mesto ima področje vodništva. Lahko na kratko preletiva, kje vse ste delovali?

V kamniškem **alpinističnem** odseku je od nekdaj veljalo tiho, nenapisano pravilo, da tisti, ki so od drugih dobili znanje in izkušnje, to znanje in izkušnje, seveda obogetene, predajajo naprej. Že okoli leta 1975 sva s Francetom Malešičem naredila posodobljen program **alpinistične** šole in nato sem v **alpinistični** šoli sodeloval vsa leta, tudi letos. Sodelovanje je bilo tako na teoretičnem kakor tudi na

praktičnem področju. Leta 1975 sem opravil tudi izpit za **alpinističnega** inštruktorja in gorskega vodnika. Po letu 1991 sem se z velikim elanom posvetil tudi usposabljanju v vodništvu. Takrat so se začele velike spremembe tako v prostovoljnem kot tudi poklicnem vodništvu. Prilagajati smo se začeli UIAA standardom prostovoljni, in IVBV poklicni vodniki, tako v Sloveniji kot tudi v Nepal, kjer smo usposabljali Nepalce. Lahko rečem, da nisem bil samo zraven, ampak da sem tudi aktivno in uspešno sodeloval pri kompleksni prenovi tako prostovoljnega kot tudi poklicnega vodništva. Naj navedem samo nekaj načel, ki smo jih takrat sprejeli in še vedno in povsod veljajo: V redu je vse, kar deluje, kar izvajalec obvlada, kar je varno in kar ne škodi drugemu.

V enem od razmišljanj o gorah in alpinizmu ste nanizali zelo dolg seznam nasprotij, od rose do solza, od življenjske radosti do smrti.

Tisto je nastalo pred več kot 45 leti in je neke vrste osebna izpoved nekoga, ki misli, da je na pravi poti, da bi čim bolj doživel tako naravo kot tudi svoje bivanje v njej. Od takrat do danes nisem našel dodatnih dejstev, da bi se ta pogled bistveno spremenil, mogoče samo še osvetlitve s kakšne druge strani. Še vedno lahko trdim, da **alpinizem** ni samo šport, ampak je način življenja, seveda življenja, ki ni po enem kopitu, ampak ga vsak živi malo po svoje.

Alpinisti so se, se zdi, nekoč hoteli ali nehote imeli za nekaj več, nekakšne nadjudi. Kako ste gledali na to, če to sploh drži?

Glede tega, ali so se **alpinisti** hoteli ali nehote imeli za nekaj več, bi težko sodil, vsekakor pa so bili nekaj posebnega. Posebej še v očeh tistih, ki so gledali na naravo predvsem iz svojih potreb, koristi. Osvajalci nekoristnega sveta, kakor jih je imenoval Lionel Terray, so pač vzbujali po eni strani zavist,

po drugi pa začudenje, nerazumevanje – kaj neki iščejo tam gori, zakaj neki se hodijo pobijati v tiste odurne stene? Po drugi strani pa so se **alpinisti** pač imeli za tiste, ki jim je bilo dano, da so razumeli marsikaj, česar drugi niso, da so doživeli marsikaj, česar drugi niso mogli ali znali. Po svoje ni nič narobe, če se nekdo čuti drugačnega kot drugi, morda se čuti tudi bolj šega. Je pa hudo narobe, če se tak pogled izkorišča za osebno korist, ali, kar je še huje, za zaničevanje, ne pa za pomoč drugim, da bi tudi oni postali boljši.

Leta 1974 ste bili zraven v odpravi na himalajski Kangbačen, leto pozneje ob prvem osvojenem jugoslovanskem osemstisočaku Makaluju, leta 1979 ob osvojitvi Everesta ...

Obiskati Himalajo je bila in je verjetno še vedno želja vsakega pravega hribovca, **alpinista**. Posebej velika je bila v tistih časih, ko je bil obisk teh visokih hribov pravi podvig in zelo težak, skoraj nemogoč za posameznika. Zato je bilo veselje toliko večje, ko sem bil izbran za udeležbo. Na Kangbačnu sem se zavestno odrekel vrhu za pristop na do takrat še nepreplezani vrh, na Makaluju in Everestu pa mi je splet okoliščin preprečil, da bi vsaj poskusil priti na vrh. Vendar so bili to časi, ko je štel uspeh posameznika kot skupni uspeh, podobno kot v moštvenih športih. Sicer se ve, kdo je zabil gol, vendar zmaga ni samo njegova, ampak je od vseh članov moštva, saj so vsi po svojih najboljših močeh prispevali k njej.

Gore ste v vseh letih živeli tako s Tonetom Škarjo in Nejcem Zaplotnikom kot s Tomažem Humarjem.

Ko sem leta 1966 prvič prišel na AO, so bili tam že Tone, Pavle Šimenc in Metod Humar, seveda poleg drugih, med katerimi je bil tudi moj taborniški tovariš France Malešič, s katerim sva že prej opravila marsikatero planinsko turo. Na AO sem bil nov in sem **alpinistično** tehnično izobražen prihajal od drugod. **Alpinistično** šolo sem končal v Zagrebu, kjer sem imel še naslednja leta, dokler sem še študiral, odličnega soplezalca, pravega mentorja, Mirosława Pleška - Čoja, a so me na ka-

mniškem AO lepo sprejeli medse.

Z Nejcem sva se pobliže srečala samo dvakrat, na pristopnem maršu odprave Everest in pa nato na letovanju na Badiji. Na maršu sva skupaj hodila, se marsikaj pogovorila, pa tudi skupaj recitirala Prešernove pesmi, ki sva se jih spominjala še iz šolskih let. Žal je njegovo uspešno pot prekinil plaz z Manasluja leta 1983.

S Tomažem sva se dobro razumela. Če lahko tako rečem, je bil v moji **alpinistični** šoli. Ni mi zameril, da sva na začetku njegove plezalske oziroma **alpinistične** kariere v Paklenici začela z najlažji mi vzponi, čeprav je bil sposoben plezati bistveno težje. Njegova rast je bila meteorska in na določenem področju, predvsem medijskem, je dejansko utiral nove poti. Žal se je vse končalo tako, kot se je.

V dolgih letih se je alpinizem, ne nazadnje himalajizem, spremenil. Kako ste dojemali medijsko izpostavljenost Humarjevih podvigov?

Alpinizem podobno kot vse človekove dejavnosti doživlja svoj razvoj. Od začetkov – pristop, ne osvojitve, na vrh po najlažji smeri, pa do sedaj modernih vzponov po čim težjih prvenstvenih smereh, po možnosti na še deviške vrhove. Vendar v bistvu še vedno sledi osnovni smeri, ki smo jo začrtali v davnih 80. letih – na čim višji vrh po čim težji smeri s čim manj opreme, vendar še vedno razumno varno.

Tomaž je pripeljal dogajanje tja, kamor bi slej ali prej prišlo: v gladiatorsko areno. Po eni strani je to dvignilo popularnost, rejting **alpinizma**, po drugi strani pa mu je marsikaj odvzelo. Predvsem intimno doživljanje, skrivnost, naravo, mu je pa dalo virtualno vsebino in podobno. Žal je po mojem mnenju Tomaža vse skupaj tako prevzelo, da je plezanje začel čutiti že kot dolžnost, in ne več samo kot željo in intimo, pač pa kot eksistenčno potrebo.

Ima pa taka medijska izpostavljenost veliko negativno stran – žal popolnoma realno. Čeprav je neki vzpon še tako odličen, vrhunski, a nima dovolj močne medijske podpore, kar nekako izzveni, kot da ga ne bi bilo. Podobno kot razni izbori, volitve in

podobno. To nam je na AO pred časom zelo lepo pokazal Marko Prezelj s prikazom tako imenovanih vzponov, ki jih ni bilo.

In današnji vrhunski uspehi Slovencev, nabiranje zlatih cepinov, tako fantov kot deklet?

Še vedno trdim, da imamo enega najboljših sistemov usposabljanja. Sicer so nam nekateri očitali, da je komunističen oziroma socialističen, vendar se tu nismo pustili speljati na led. Res je, da je bilo takrat, ko sem začel, praktično možno razvijati **alpinizem** samo v okviru organizacije – **alpinističnega** odseka – in da so bile možnosti za individualni razvoj minimalne. Vendar je to imelo tudi zelo veliko pozitivnega, ne da bi se pri tem bistveno krnila, če sploh, osebna svoboda **alpinističnega** udejstvovanja. Zaradi nuje usposabljanja v okviru AO so se na nove generacije prenašali izkušnje in znanje prejšnjih generacij. Ker pa nismo bili popolnoma zaprti pred ostalim svetom, so k nam prihajale tudi tuje izkušnje in novosti, ali pa smo jih šli mi iskat ven in jih prilagojene, nikakor pa ne na slepo, prenašali k nam. V okviru usposabljanja Nepalcev za gorske vodnike pa tudi prilagajanja standardom UIAA in IVBV, sem pregledal veliko tuje literature, prišel v stik s tujimi inštruktorji, zato lahko trdim, da smo bili in smo še na določenih področjih usposabljanja v samem svetovnem vrhu. Posledice načina usposabljanja so se poleg drugih rezultatov pokazale in se še vedno kažejo v visoki kakovosti našega **alpinizma** predvsem v Himalaji. Tudi zadnji uspehi naših deklet in fantov, **Anje Petek, Patricije Verdev** in **Aleša Česna**, to dokazujejo. **Nekoč ste rekli, da je alpinizem svet človečnosti v nasprotju z vsakdanjim porabništvom, to še drži? Ob tem pomislim na komercializacijo osvajanja osemstisočakov, nepopisno gnečo, tudi v naših hribih, nepredvidnost planincev ...** To, kar se danes počne s komercializacijo osvajanja osemstisočakov in podobno, za mene še zdaleč ni **alpinizem**. Morda nekdo res uživa v gneči, v pojavljanju na spletu, v javnosti in podobnem, vendar to za mene ni **alpinizem**. Kaj je za mene **alpinizem**, sem

napisal že pred več kot 45 leti, in to v glavnem še vedno drži. Vendar razvoj drvi naprej. Še pred dobrega pol stoletja je bil vzpon na Triglav kar priznано dejanje, sedaj se pa gor valijo množice takih in takih. Enak kakor napredek se dogaja tudi drugod, predvsem v Himalaji, samo malo prilagojen tamkajšnjim razmeram. Pri nas imamo stalne žične vrvi, tam pa vodniki napnejo sintetične vrvi od vznožja pa do vrha ... Vendar je 8000 metrov še vedno 8000 metrov, in kdor hoče, mora še vedno sam priti gor kljub vsem olajšavam.

Kaj ste bili po poklicu in kako je alpinizem vplival na vašo družino?

Moj osnovni poklic je bila gradnja ladij, in to sem tudi počel dve leti in pol. Žal se je nato vse tako zasukalo, da sem moral najti drugo zaposlitev, pa ne samo zato, da bi se lahko ukvarjal z alpinizmom.

Je pa ukvarjanje z alpinizmom kar veliko vplivalo name in seveda na vse okoli mene. Najprej na družino. Tu sem imel in imam res veliko srečo, saj je tudi moja žena plezala in je celo imela izpolnjene vse pogoje za sprejem med alpiniste. Zato me je dobro razumela in vedno podpirala, tudi takrat, ko me ni bilo doma in jo je triletna hči spraševala: Mamica, zakaj nimam očija? Ko ji je vse razložila, je bila nekaj čas tiho, nato pa spet vprašala: Zakaj pa jaz nimam očija? Vendar mi ni nihče od moje družine nikoli, ampak res nikoli, očital delovanja v alpinizmu.

Po drugi strani pa mi je alpinizem dajal tako fizične kot psihične moči pri premagovanju vsakdnjih problemov. Ko smo se včasih prepirali o kakšni zadevi, sem si priklical v spomin trenutke, ko je bilo od enega samega prijema odvisno, ali bom prišel čez ali ne, ko sta bila um in vse telo skoncentrirana samo na tistega pol metra nad menoj in so vse zadeve postale nepomembne in kar hitro rešljive.

Velikokrat ste se srečali z grožnjo smrti. Kako ste predelovali nevarnosti, strahove?

Lahko se pohvalim ali pa pogrjam, da živim svoje sedemnajsto življenje. Še kot mulec sem preživel zdrs po poledeneli drči v Sta-

rem gradu, nato pa nekaj padcev, zdrsov in plazov, kar bi se vse lahko končalo z mojim prenehanjem. A se ni. O skoraj vsakem dogodku bi lahko nekaj povedal, vendar naj izpostavim samo enega od prvih. Ne morem reči, da sem imel zaradi tega dogodka kakšne hude more. Tudi ne zaradi drugih, ki so pomenili bližino smrti. Še največ posledic ima kap, čeprav je od nje 10. decembra letos minilo ravno osem let. Še vedno, ko se pogrezam v spanje, se mi včasih zazdi, da se ne bom več zbudil ...

Iz svojega doma v Kamniku vidite domače planine?

Prav iz doma sicer bolj malo, zato pa po nekaj korakih. Po okoli 200 korakih se mi odpre pogled na Planjavo, Brano ... Do razgledne ploščadi na Malem gradu pa imam okoli 400 korakov, in takrat je pogled na kamniške hribe tak, kot mora biti, seveda če je ustrezno vreme.

Greste še kaj v hribe?

Žal premalokrat, pa še takrat na nižjo planino, nič več pa v prave hribe. Je že tako, da v mojih letih zelo počasi pridobivam kondicijo, jo pa zelo hitro izgubljam. Tako me bo trenutna bolezen, atipična pljučnica, za lep čas upočasnila in preprečila, da bi opravil kakšno malo daljšo, vsaj šesturno turo.

Kateri prizori nikdar ne bodo ušli iz vaših spominov?

Teh podob je veliko in niti ne morem izdvojiti kakšnega posebnega, ker se pojavljajo vedno novi in novi – od večera z Jožetom Čopom v Vratih do drsenja v plaz pod Matterhornom, od Kangbačna v večernem soncu in megle na vrhu Ramtang Čanga, dežnih kapelj na pločevinasti strehi v Numu in ledenih sveč na strehi na Kongmi in še in še ... Tudi občutek, ko ti na rokah umre tovariš, prijatelj, ostaja živ, čeprav ne več tako boleč.

Bojda ste tudi shranjevalec spomina na slovenski alpinizem.

Tega ne bi mogel reči, res pa je, da že nekaj let poskušam zbrati in zapisati zgodovino kamniškega AO, vendar mi to zadnja leta vedno manj uspeva. Pa tudi relativno veliko fotografiram, odkar imam digitalne fotoaparate.

In dejstvo, zaradi katerega se pogovarjava, vaš sprejem med častne člane Planinske zveze Slovenije?

Vsekakor moram priznati, da sem počaščen. Vendar tega sprejema ne vidim samo kot priznanje mojemu osebnemu delovanju, ampak in predvsem tudi kot priznanje skupnemu delovanju in prizadevanju vseh, s katerimi sem sodeloval, tako na področju alpinizma, vodništva, tako prostovoljnega kot tudi poklicnega, delovanja v GRS še v okviru PZS kot izven nje, varstva narave, gorskih poti in raznih usposabljanj in drugega, poleg vsega delovanja izven planinstva tudi za planinstvo. Naj gre moja zahvala vsem, ki so mi pri tem pomagali, vključno z mojo družino. Ni smiselno, da bi koga poimensko izpostavil, ker jih je enostavno preveč, da bi se vseh spomnil. Veliko je tudi že pokojnih. Po drugi strani bi težko presodil, kolikšen delež je prispeval posameznik – prepričan sem, da ga je vsak po svojih najboljših močeh in sposobnostih. Tudi tisti, s katerimi morda nisem dosegel soglasja, a so mi pokazali tudi druge možnosti oziroma druge plati iste zadeve.

**ŽAL SE TELO STARA
HITREJE KOT UM, ZATO
TUDI KORAK NI VEČ
TAK, KOT JE BIL. AMPAK
TAKA JE STVARNOST
IN PRAV NIČ SMISELNO
OZIROMA PAMETNO
NE BI BILO, DA BI SE
POSEBEJ OBREMENJEVAL
S TEM. VČASIH SEM
ZA DOLOČENO POT
POTREBOVAL OKOLI
DVE URI, DO DANES SEM
BIL PA VESEL, ČE SEM JO
OPRAVIL V ŠESTIH URAH.
ALPINIZEM NI SAMO
ŠPORT, AMPAK JE NAČIN
ŽIVLJENJA, SEVEDA
ŽIVLJENJA, KI NI PO ENEM
KOPITU, AMPAK GA VSAK
ŽIVI MALO PO SVOJE.**

Obiskati Himalajo je bila in je verjetno še vedno želja vsakega pravega hribovca, **alpinista**, pravi Bojan Pollak - Bojč. FOTO LUKA MAČEK

40. obletnica prvega vzpona na Everest leta 1919 FOTO MANCA OGRIN

Pogled na prehojena desetletja FOTO OSEBNI ARHIV